

gælder om de spændte udenrigspolitiske forhold, som har præget efterkrigstiden. En ændring i så henseende og forskydninger i befolkningens erhvervmæssige sammensætning, navnlig den stedfindende forøgelse af bybefolkningen i forhold til antallet af personer, der er beskæftiget ved landbrug, kan meget vel føre til en tilstand med stærke politiske modsætninger. I så fald vil en tokammerordning være en betryggelse. Den hverken bør eller kan forhindre en politisk udvikling, som svarer til ændrede politiske magtforhold; men den kan, rigtigt udformet, modvirke, at et forbigående politisk flertal indfører foranstaltninger, som det er vanskeligt at omgøre, når en anden politisk opfattelse måske kort efter får flertal i befolkningen, til eks. socialisering af erhvervsvirksomheder og indførelse af en yderligtgående planøkonomi, navnlig gennem vidtrækkende fuldmagtslove.

At en tokammerordning yder større betryggelse mod en sagligt uheldig udformning af lovforslag med en etkammerordning, er en given sag. Erfaringen hos os viser også, at landstinget i mange tilfælde har ydet en værdifuld indsats i så henseende.

Videre frembyder en tokammerordning den fordel, at overgangen af et lovforslag fra det ene ting til det andet lader offentligheden få et kendskab til lovgivningsarbejdet, som ikke opnås under en etkammerordning. Når et lovforslag under en etkammerordning er fremsat og efter en første behandling går i udvalg, forsvinder det fra offentlighedens øjne, idet udvalgsbehandlingen foregår for lukkede døre, og når udvalgsbehandlingen har fundet sted, vil den politiske afgørelse i regelen være truffet. Når derimod et lovforslag under en tokammerordning er færdigbehandlet i det ene ting og derefter forelægges i det andet, træder det frem i lyset. Offentligheden, navnlig specielt sagkyndige eller interesserede får kendskab til forslaget i den udformning, det har modtaget i det første ting, og kan deraf tage anledning til kritik og forslag til ændringer.

Den omstændighed, at medlemmer af de to ting holder fælles partimøder, modvirker ganske vist muligheden for, at et lovforslag, som er blevet vedtaget i det ene ting, ændres i det andet; men erfaringen viser, at dette dog jævnlige sker.

Endelig skal nævnes, at en tokammerordning muliggør en arbejdsdeling, som er mere og mere påkrævet, efterhånden som rigsdagsarbejdet bliver større og større. Denne mulighed er siden midten af 20'erne langtfra blevet tilstrækkelig udnyttet, idet altfor få regeringsforslag er blevet fremsat i landstinget. I de tre rigsdagssamlinger 1932—35 oversteg landstingets andel i de fremsatte regeringsforslag end ikke 18 pct., medens fordelingen af lovstoffet mellem tingene, dengang grundloven af 1915 blev til, normalt var ca. $\frac{2}{3}$ til folketinget og $\frac{1}{3}$ til landstinget. I indeværende rigsdagssamling er af 41 regeringsforslag de 16 tilfaldet landstinget.

En stærkt medvirkende årsag til, at forfatningskommissionen har opgivet tokammerordningen, er vanskelighederne ved sammensætningen af et ting til afløsning af landstinget. Landstingsmand Stensballe har skitseret en ordning, som kunne tjene som grundlag for overvejelser vedrørende udformningen af et nyt landsting. Meget nærliggende og langt at foretrække for den påtænkte etkammerordning ville det være at beholde det nuværende landsting i moderniseret skikkelse. Der tænkes herved på en nedsættelse af valgrets- og valgbarhedsalderen, muligen en ændring af valget af de landstingsvalgte medlemmer, således at de vælges af de nyvalgte landstingsmedlemmer; endvidere en ændring af landstingets forfatningsmæssige stilling, således at folketinget i tilfælde af uenighed mellem tingene får afgørelsen efter et stedfundet folketingsvalg.

En sådan ordning vil have de ovenfor nævnte fordele med hensyn til den saglige behandling af lovforslagene og med hensyn til arbejdsdeling og derhos, når landstinget gøres uopløseligt eller dog vanskeligt at opløse, frembyde en garanti mod beslutninger, som træffes af et kun forbigående politisk flertal. Landstinget vil nemlig, således ændret,